

СТАНОВИЩЕ

от

доц. Д-р Николай Моцов

НМА „Проф. Панчо Владигеров“ – София
относно дисертационен труд
за придобиване на образователната и научна степен „ДОКТОР“
представен от

Людмила Станишева Георгиева

докторант на самостоятелна подготовка към Вокален
факултет,
Катедра „Пеене“, НМА „Панчо Владигеров“
На тема:

**“СПЕЦИФИКА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТАТА И ОСОБЕНОСТИ В
СТАТУТА НА ПРОФЕСИОНАЛНИЯ ХОРОВ ПЕВЕЦ В ГЕРМАНИЯ
(ВЪЗ ОСНОВА НА ПРАКТИКАТА В
ХАМБУРГСКАТА ДЪРЖАВНА ОПЕРА)”**

Дисертационният труд на докторантката Людмила Георгиева е свързан с интересна тема - **„Специфика на работата и особености в статута на професионалния хоров певец в Германия (въз основа на практиката в Хамбургската Държавна Опера)“** и както самата авторка изтъква - **„изследването ми показва, че тази тема не е била обект на теоретично разглеждане до момента от гледна точка на хориста“**. Това наистина е така и сам по себе си този факт носи приносен характер на труда. В своята разработка тя много детайлно изследва материя, която е

много полезна за всички бъдещи оперни артисти, които биха желали да потърсят своята реализация в някой от немските оперни театри. Запознайки се детайлно с процеса, спецификата, художествените и административно-законови особености и изисквания, те имат шанса да намерят своя творчески и професионален път в нелеката професия на артист-хориста.

Част от мотивацията на Людмила Георгиева за написване на темата е свързана с нейната интересна биография. Още в ранна детска възраст тя е част от Детския Радиохор с диригент академик Христо Недялков. През студентските години в Медицинския колеж продължава да участва активно и в хора на софийските учителки, и в хора на ТПК „Българско вземо” с диригент Лидия Димитрова. Член на Камерен ансамбъл „Мадригал” с диригент проф. Стоян Кралев. Висше музикално образование получава в Националната Музикална Академия „Проф. Панчо Владигеров” специалност „Класическо пеене” в класа на проф. Лилия Стефанова. От 1992 г. до сега Георгиева е член на хора на Хамбургска държавна опера – Германия. В този дълъг период разширява своите умения, кръгозор, които повлияват на бъдещото ѝ професионално развитие. Репертоарът ѝ обхваща повече от 120 хорови партии от всички епохи и стилове от Барока, през Класиката и Романтиката, до модерната оперна музика, както и много концертни творби. Участва в редица проекти – записи и концерти (включително и а cappella програма) с хора на Северно-германското радио (NDR Chor), както и е гост-хорист в редица оперни театри на Германия. Нейната будност, богат опит като артист-хорист (повече от 47 години практически опит като хоров изпълнител), нестихващо желание да се развива в професията и като артист-солист с участия в концерти, редица малки солови партии на сцената на Хамбургска държавна опера, теоретичните ѝ познания, желание да подкрепи и насърчи младите певци

чрез практически насоки, са мотивацията, която формира желанието за написване на темата.

Поставените цели и задачи на дисертационния труд са изпълнени. В глава първа докторантката разглежда **“Съвременният професионален хоров певец в Германия. Видове професионални хорове”**. В началото на тази част Георгиева прави обзор на историческия процес, довел до формиране на професията „Професионален оперен хоров певец” в Германия. Проследяването на целия процес е важен, защото обяснява нуждата от създаването на тази вековна институция. Става ясно, че първоначалните изисквания на Шайбе за професионално ядро в хора, концепцията на Вебер за създаване на ансамбъл, който ще е способен на „най-висше въздействие върху публиката“, формирането на школа, чиито изявени таланти ще бъдат насърчавани, идеите на Вагнер за еманципирането на професионалното съсловие на оперния хоров певец в творческата работа, са в основата на това значимо дело. Основна част в тази глава е темата за съвременния хоров певец. Авторката разглежда последователно основните понятия, включващи видовете певчески гласове, характеристиката на хоровите партии, механизмите на певческото звукообразуване, както и елементите на хоровата звучност. Наблюденията ѝ в областта на висшето музикално направление в Германия ѝ дават самочувствието да направи подробно представяне на процеса от образованието до голямата сцена. За мен бе интересен фактът, който информира за подготвянето на млади кадри към професионалните оперни хорове със своя автономна програма на обучение в тази насока. Това показва колко сериозно място заема в музикалния живот професията на хоровия деятел.

Докторантката завършва тази глава с подробно представяне на изискванията за кандидатстване в професионалния оперен хор, като засяга и темата, свързана с видовете хорове и техните специфики. Прави впечатление, че много специализирано разглежда и информира за всички важни детайли, които осветляват тази така важна материя. Важен приносен момент е компетентното обобщаване на тази информация с личните изводи, които биха били много полезни за младите артисти, търсещи правилният избор в това богато професионално поле за реализация на Германия. Вековната традиция в това направление е дала лидерство на тази европейска държава, която с право се нарежда на първо място по брой театри и професионални оперни хорове (над 90). Както самата авторка изтъква - *„Най-големият пазар на певци в света е Германия, т.к. в страната има изградена гъста мрежа от театри“*.

Структурно тази глава изглежда завършена, подредена с много важни лични изводи и обобщения на авторката, които слагат една добра основа за по-нататъшното разглеждане и развитие на темата на труда. Бих определил тази част от дисертацията като един „Професионален наръчник“ за всички онези, които сериозно са решили да се реализират в някой от театрите в Германия.

В глава втора Георгиева навлиза в същината на материята, която заема много важна част от заглавието на дисертационния труд, а именно *„Специфика и организация на музикално-изпълнителската работа на професионалния оперен хоров певец“*. Не мога да не отбележа желанието на дисертантката да разгледа в тази глава почти всички акценти, които ще дадат възможно най-много яснота за организацията на работния процес. Нейният богат опит като артист-хорист с множество допълнителни малки роли, дълги години стаж в Хамбургската опера, са в основата на тази част

от труда, която е импрегнирана с това невороятно богатство от личен опит и професионални знания. Целият етап на подготовката, от разпяването до творческата реализация на сцена на хориста, който включва работата в хоровата зала, изучаването на нови партии, както и тяхното възстановяване, ролята на диригента, взаимоотношенията в колектива, всичко това тя извежда и разглежда изчерпателно в подточките на тази важна глава с изявен приносен момент. Паралелът, който прави между българските и немските професионални хорове, доказва, че независимо от разликите в методиката, при едно отговорно и сериозно отношение, винаги ще са налице високи творчески успехи. Смятам, че както в българската хорова традиция, така и в немската могат да се дадат достатъчно ярки примери. Цитирайки акуратно авторитети като изтъкнатия вокален педагог и мой учител Георги Делиганев, Проф. Г. Димитров, както и препратки от Светослав Обретенов през спомените на професор Лилия Стефанова, докторантката прави и свои лични изводи, които са важни и придават значимост на изследването. Проследявайки различните епохи с техните изявени композитори и произведения, който съпътстват репертоара на Хамбургската опера, авторката разкрива невероятното музикално богатство, което реализира и поддържа един оперен хор. Това още веднъж подчертава значимостта на такъв един труд, облечен с персонални практически и теоретични знания. Авторката цитира достатъчно специалисти като Лилия Гюлева, Венелин Кръстев, Константин Карапетров, Емил Янев, Александър Коюмджиев и др. Изключително широк спектър на приложимост откриваме в тази част. Тънкостите на професията са много и Георгиева се стреми да разгледа възможно най-много детайли от целия творчески процес. Това тя прави в предпоследна точка от тази глава *„Съвременният музикален театър. Творческият процес на хориста на сцена – специфика и особености“*. Смятам, че тази част от труда тя разглежда последователно и обстойно, придавайки

значимост на своето изследване. Тук показва задълбоченост и професионален поглед, което прави тази част от темата особено важна и ценна.

В глави трета *„Хамбургската държавна опера“* и четвърта *„Колективно трудово договаряне“* докторантката излага теми, касаещи историческия процес на създаване на тази институция, както и редица правни въпроси, които са много важни от информационна гледна точка. Няма да разглеждам подробно тази част от труда, тъй като тя носи по-скоро историческо и юридическо осведомяване. Смятам, че трите глави в научната разработка са напълно приемливи, тъй като са основата на този труд. Те са напълно задоволителни, защото авторката е представила всичко достатъчно прецизно и детайлно. Четвърта глава съвсем спокойно може да мине в графа приложения. Тя касае административни, финансови и юридически въпроси, които биха допълнили убедително приложенията, представени в края на труда. Ще се радвам ако кандидатката открие в тези препоръки моята добронамереност! Те в никакъв случай не омаловажават значимостта на труда, което е основен фактор в разглежданата кандидатура. Важно обстоятелство за качествата и успеха на теоретичната защита е ползваната библиография - изключително богата, която тя прилага, цитирайки български и световни авторитети в областта на музиката. Изведената и систематизирана информация в дисертационния труд още веднъж и в голяма степен доказват неговата висока практично-приложна стойност. Той може и трябва да бъде ползван в изпълнителската и педагогическа практика. Дисертацията е безспорно водещо изследване и новост с темата, изложението и направените заключения. Приемам за достоверни и практически приложими и останалите изведени приноси в настоящото изследване.

Изразявам положителното си становище за приносния характер на представения дисертационен труд. Препоръчвам на уважаемото научно жури да бъде присъдена на Людмила Георгиева образователната и научна степен „Доктор“, професионално направление “Музикално и танцово изкуство“.

София, 17.05. 2021 г.

Доц. д-р Николай Моцов